

Studiu comparativ privind sistemele organelor de urmărire penală în vederea optimizării acestora

Sumar:

1. Introducere. Necesitatea elaborării prezentului studiu.

2. Sistemul organelor de urmărire penală din Republica Moldova.

2.1. Sistemul organelor Procuraturii. Reglementări și competențe

2.2. Ministerul Afacerilor Interne

2.3. Locul Centrului Național Anticorupție în cadrul sistemului organelor de urmărire penală

2.4. Considerații generale privind activitatea Serviciului Vamal ca parte a sistemului organelor de urmărire penală.

3. Modele de bune practici europene pentru sistemele organelor de urmărire penală.

4. Aspecte de drept comparat privind sistemele organelor de urmărire penală pe plan național și internațional. Reglementări comune și diferențiate.

5. Propuneri și recomandări.

1. Introducere. Necesitatea elaborării prezentului studiu

Prezentul studiu este efectuat în vederea realizării pct.2 *Efectuarea unui studiu comparativ privind sistemele organelor de urmărire penală în vederea optimizării numărului acestora și, după caz, elaborarea proiectului de modificare a unor acte legislative*, al domeniului specific de intervenție **2.1.3. Clarificarea rolului și a competențelor organelor de urmărire penală și ale organelor care exercită activitatea operativă de investigații** din Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobată prin Legea nr.231 din 25.11.2011 și al Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă în sectorul justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.6 din 16.02.2012.

Scopul prezentului studiu este efectuarea unei analize a normelor dreptului național și internațional privind sistemele organelor de urmărire penală, rolul și competențele acestora în diferite state din Europa, identificarea reglementărilor comune și diferențiate, necesitatea optimizării numărului acestora și, după caz, elaborarea proiectului de modificare a unor acte legislative.

2. Sistemul organelor de urmărire penală din Republica Moldova

Urmărirea penală are ca obiect colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este

sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea acestuia.

Urmărirea penală se efectuează de către procuror și de către organele constituite conform legii în cadrul:

- 1) Ministerului Afacerilor Interne;
- 2) Serviciului Vamal;
- 3) Centrului Național Anticorupție.

Organele de urmărire penală sînt reprezentate de ofițeri de urmărire penală

Ofițerii de urmărire penală sînt independenți, se supun legii și indicațiilor scrise ale conducătorului organului de urmărire penală și ale procurorului.

Ofițerii de urmărire penală

Ofițerii de urmărire penală sînt desemnați și își desfășoară activitatea în organele de urmărire penală constituite, conform legii, în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal și Centrului Național Anticorupție.

Sistemul organelor de urmărire penală include, după caz, departamente, direcții generale, direcții, secții, servicii sau birouri de urmărire penală constituite în cadrul instituțiilor menționate și al subdiviziunilor teritoriale ale acestora.

Constituirea, reorganizarea și lichidarea organelor de urmărire penală de toate nivelurile se efectuează, în condițiile legii, de către conducătorii instituțiilor.

2.1. Procuratura

Procuratura este o instituție autonomă în cadrul autorității judecătorești, care, în limitele atribuțiilor și competenței, apără interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele de judecată, în condițiile legii.

Competența procurorului la exercitarea urmăririi penale

Procurorul exercită urmărirea penală în cazurile infracțiunilor săvîrșite de:

- a) Președintele țării;
- b) deputați;
- c) membri ai Guvernului;
- d) judecători;
- e) procurori;
- e¹) executori judecătorești;

f) persoane din efectivul de soldați, din corpul de sergenți și din corpul de ofițeri ale Armatei Naționale, din efectivul Trupelor de Carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne, al Departamentului Situații Excepționale, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, persoane atestate din efectivul instituțiilor penitenciare, supuși ai serviciului militar în timpul concentrărilor;

g) ofițeri de urmărire penală, colaboratori de poliție și colaboratori ai organelor care desfășoară activitate specială de investigații;

- h) minori;

De asemenea procurorul mai investighează atentatele la viața colaboratorilor poliției, ofițerilor de urmărire penală, ofițerilor de informații și securitate,

procurorilor, executorilor judecătorești, judecătorilor sau a membrilor familiilor acestora, dacă atentatul este legat de activitatea acestora, infracțiunile săvârșite de Procurorul General, infracțiunile săvârșite de directorul, adjunctii și angajații Centrului Național Anticorupție, infracțiunile de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art.166¹ din Codul penal.

Procurorul exercită urmărirea penală în privința infracțiunilor contra păcii și securității omenirii, prevăzute la art.135-144 din Codul penal, și infracțiunilor contra securității statului, prevăzute la art.337-347 din Codul penal.

2.2. Ministerul Afacerilor Interne

Organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată prin lege în competența altor organe de urmărire penală sau este dată în competența lui prin ordonanța procurorului.

Atribuțiile ofițerului de urmărire penală sînt stabilite în Codul de procedură penală.

În cadrul urmăririi penale, ofițerul de urmărire penală ia în mod independent hotărîrile prin care dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale, cu excepția cazurilor cînd legea prevede încuviințarea, autorizarea sau confirmarea de către procuror ori, după caz, de către judecătorul de instrucție.

Ofițerul de urmărire penală este responsabil de efectuarea urmăririi penale în conformitate cu prevederile legale, în termenele stabilite, în volum deplin și în mod obiectiv.

La desfășurarea urmăririi penale, ofițerul de urmărire penală dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale, în condițiile Codului de procedură penală, prin ordonanță, rezoluție sau proces-verbal. Ordonanțele ofițerului de urmărire penală emise, în condițiile legii, în cauzele penale în care efectuează urmărirea penală sînt executorii pentru toate autoritățile publice, persoanele juridice, persoanele cu funcție de răspundere și persoanele fizice.

2.3. Centrului Național Anticorupție

Organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute la art.243, 279 și 324–335 din Codul penal.

Organul de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție efectuează, sub conducerea procurorului, urmărirea penală în privința infracțiunilor date în competența sa, indiferent de calitatea subiectului acestora, cu excepția infracțiunilor și persoanelor prevăzute la art.270 alin.(1) pct.1) lit.a) și h) și pct.2)–4).

În executarea atribuțiilor, Centrul este obligat:

- a) să activeze în strictă conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu prezenta lege și cu alte acte normative;
- b) să întreprindă acțiuni speciale de investigații în conformitate cu legislația;
- c) să întreprindă acțiuni de prevenire și combatere a corupției, a actelor conexe corupției și a faptelor de comportament corupțional, date în competența sa,

inclusiv prin efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și a proiectelor de acte normative ale Guvernului, precum și a altor inițiative legislative prezentate în Parlament, cu respectarea principiilor, criteriilor și procedurii de efectuare a acesteia;

d) să efectueze urmărire penală în cazul infracțiunilor a căror contracarare ține de competența sa;

e) să efectueze proceduri în cazul contravențiilor administrative, atribuite competenței sale;

f) să întreprindă acțiuni în vederea reparării prejudiciilor cauzate statului prin infracțiuni a căror contracarare ține de competența sa;

g) să primească și să înregistreze declarații, comunicări, sesizări și alte informații privind infracțiunile, să le verifice în conformitate cu legislația;

h) să asigure securitatea activității și protecția angajaților săi în executarea obligațiilor de serviciu;

i) să asigure pregătirea, reciclarea și perfecționarea cadrelor;

j) să țină, în conformitate cu legislația, evidența persoanelor supuse serviciului militar care sînt în serviciul Centrului în calitate de colaboratori;

k) să asigure protecția și păstrarea informației care constituie secret de stat, bancar și comercial, precum și a altor secrete apărute prin lege, care au devenit cunoscute în executarea atribuțiilor. Această informație poate fi prezentată altor autorități publice în condițiile legii;

l) să prezinte anual Parlamentului și Guvernului, pînă la data de 31 martie, raportul privind desfășurarea activității sale. Raportul anual se publică pe pagina web a Centrului cu o lună înainte de a fi transmis Parlamentului și Guvernului. În caz de necesitate, Parlamentul sau Guvernul poate cere prezentarea unor rapoarte suplimentare privind activitatea Centrului.

2.4. Serviciul vamal

Organul de urmărire penală al Serviciului Vamal efectuează urmărirea penală în privința infracțiunilor prevăzute în art.248 și 249 din Codul penal.

Obiectul urmăririi penale în cauzele ce țin de competența organelor vamale îl constituie colectarea de probe privind infracțiunea, identificarea făptuitorului ei și punerea lui sub învinuire în conformitate cu legislația.

Urmărirea penală în domeniul vamal se efectuează de organul de urmărire penală din Serviciul Vamal și de subdiviziunile lui teritoriale. Ofițerii de urmărire penală din Serviciul Vamal sînt independenți, se supun indicațiilor legale, scrise și verbale, ale conducerii organului de urmărire penală în domeniul vamal și ale procurorului.

Organele de urmărire penală în domeniul vamal efectuează cercetarea penală și ancheta preliminară în toate cazurile de contrabandă și de alte infracțiuni a căror cercetare este atribuită de Codul de procedură penală competenței organelor vamale.

3. Modele de bune practici europene pentru sistemele organelor de urmărire penală

ITALIA

Conform codului de procedură penală al Italiei părțile de investigare în procesul penal sînt procurorul, poliția judiciară

procurorul

Procuratura Republicii este un organism al sistemului judiciar, compus din magistrații care exercită atribuțiile Ministerului Public.

Ministerul Public veghează asupra respectării legilor, asupra respectării drepturilor statului, ale persoanelor juridice și ale incapacabililor, solicită, în cazuri de urgență, măsurile legislative care se impun a fi luate, promovează și stimulează reprimarea infracționalității, promovează aplicarea măsurilor de siguranță.

Legislația italiană prevede obligativitatea prezenței procurorului și în fața judecătorilor de pace în materie penală deși, pe lângă aceste instanțe, nu este prevăzut nici un birou autonom de parchet.

Procurorul este un magistrat fără putere judiciară, care se ocupă direct de investigații.

În mod formal, el este parte publică, dar sarcina sa este aceea de a acționa obiectiv, doar în interesul protejării legii și a justiției.

El trebuie să adune dovezile necesare, indiferent dacă este vorba de probe în favoarea sau împotriva acuzatului (art. 358 CPP).

Procurorul se poate folosi de poliția judiciară (art. 109 din Constituție), care trebuie să efectueze toate investigațiile ce i se ordonă sau încredințează și să urmeze liniile directoare ale procurorului.

Conform art.50. (Acțiunea penală) din CPP al Italiei “Procurorul exercită acțiunea penală când există o cerere. Atunci când nu este necesară plângerea, cererea, solicitatea sau autorizația de a acționa, acțiunea penală este exercitată din oficiu.

Conform art.51. Funcțiile de procuror sunt exercitate:

- a) în anchetele preliminare și în procedurile în primă instanță de magistrații procuraturii Republicii pe lângă tribunal;
- b) în judecăți de apel de magistrați al procuraturii generale de pe lângă Curtea de apel sau Curtea de casație.

În cazuri de preluare, funcțiile prevăzute de litera a) sunt exercitate de procuratura generală de pe lângă Curtea de apel. În cazurile infracțiunilor de corupție, sunt exercitate de magistrații Direcției naționale antimafia.

Poliția judiciară

Poliția judiciară este, în general, prima autoritate care se ocupă de cercetarea unei fapte penale.

Aceasta este obligată să strîngă informații cu privire la infracțiuni, chiar și din oficiu, astfel încît să prevină consecințele ulterioare ale infracțiunilor deja comise.

Poliția trebuie să ia măsurile necesare pentru protejarea dovezilor și să strîngă alte elemente care ar putea fi utile pentru înfăptuirea justiției penale.

Art.55 al CPP prevede că :

- Poliția judiciară trebuie, chiar și din proprie inițiativă, să ia act despre infracțiuni, să împiedice să se ajungă la alte consecințe, căutând autorii, să realizeze acțiunile necesare pentru a asigura sursele de probă și să strângă ceea ce poate servi pentru aplicarea legii penale.

- Desfășoară orice anchetă și activitate dispusă sau delegată de instanță. Funcțiile indicate sunt desfășurate de ofițeri și de agenți ai poliției judiciare.

Funcțiile de poliție judiciară sunt desfășurate în subordinea și sub conducerea instanței:

- a) de către serviciile de poliție judiciară prevăzute de lege;
- b) de secții de poliție judiciară instituite pe lângă fiecare procuratură a Republicii și formate din personal al serviciilor poliției judiciare;
- c) de ofițeri și agenți de poliție ce țin de organe pe care legea le obligă să efectueze anchete în urma unei informații asupra unei infracțiuni. (art. 56 CPP)

Ofițeri și agenți ai poliției judiciare sînt:

- Ofițeri ai poliției judiciare

- a) conducătorii, comisarii, inspectorii, administratorii și cei ce fac parte din poliția de stat cărora regulamentul de organizare a administrației siguranței publice le recunoaște această calitate;
- b) ofițerii superiori și inferiori și subofițerii de la carabinieri, de la garda financiară, de la agenții de pază și alții ce fac parte din forțele de poliție cărora regulamentul de organizare a administrației siguranței publice le recunoaște această calitate;
- c) primarul primăriilor unde nu are sediul un birou al poliției de stat sau un comandament al carabinieri sau al gărzii financiare.

- Sunt agenți ai poliției judiciare:

- a) personalul poliției de stat cărora regulamentul de organizare a administrației siguranței publice îi recunoaște această calitate;
- b) carabinieri, garda financiară, agenții de pază, pădurarii și, în cadrul teritorial al instituției de care aparțin, paznicii provinciilor și primăriilor când sunt de serviciu.

Disponibilitatea poliției judiciare

1. Fiecare Procuratură a Republicii dispune de respectiva secție; procuratura generală de pe lângă Curtea de apel dispune de toate secțiile instituite în circumscripție.

2. Activitățile poliției judiciare pentru judecătoria din district sunt desfășurate de secția instituită pe lângă procuratura Republicii corespunzătoare.

3. Autoritatea judiciară se folosește direct de personalul secțiilor conform alineatelor 1 și 2 și se poate folosi de asemenea de orice serviciu sau orice alt organ al poliției judiciare. (Art.58 CPP)

Subordonarea poliției judiciare.

1. Secțiile de poliție judiciară depind de magistrații care conduc birourile pe lângă care sunt instituite.

2. Ofițerul conducător al serviciilor de poliție judiciară este responsabil față de procurorul Republicii de pe lângă tribunalul unde are sediul serviciul activității de poliție judiciară desfășurată de el însuși și de personalul angajat.

3. Ofițerii și agenții de poliție judiciară sunt obligați să îndeplinească sarcinile ce le sunt încredințate. Cei ce țin de aceste secții nu pot fi detașați din activitatea de poliție judiciară decât prin dispoziție a magistratului de care depind. (art. 59 CPP)

În perioada în care era în vigoare vechiul Cod Penal, în Italia exista o a treia autoritate de investigație, **judcătorul de instrucție**, care avea putere autonomă de investigare, alături de procuror și poliție.

Noul Cod Penal **a abolit instituția judecătorului de instrucție** și a adoptat principiul conform căruia funcțiile investigative și judiciare trebuie strict separate.

Succesorul judecătorului de instrucție este **judecătorul pentru investigații preliminare**. Acesta joacă un rol important în anchetele penale deoarece poate, într-o măsură variabilă, să exercite controlul asupra activității organelor de urmărire și, prin aceasta, să garanteze respectarea drepturilor acuzatului când se impun a fi luate măsuri ce limitează libertatea personală sau afectează dreptul la intimitate.

O altă sarcină importantă a judecătorului pentru investigații preliminare o reprezintă procedura numită *incidente probatorio*.

Astfel, dacă înainte de proces, pe durata investigațiilor preliminare, apare necesitatea unei depoziții, o astfel de probă poate fi furnizată judecătorului pentru investigații preliminare printr-o audiere specială, în prezența avocaților.

În **Italia** obligația procuraturii de a efectua urmărirea penală este stabilită prin norma constituțională care spune că „procurorul republicii are obligația de a exercita acțiune penală”. Dar codul de procedură penală al Italiei stabilește că „procurorul nu poate porni urmărirea penală privind unele infracțiuni dacă Ministrul justiției nu a dat asemenea indicații ”.

Conform art. 112 din Constituție, procurorul este obligat să înceapă urmărirea penală atunci când există motive suficiente pentru a suspecta un individ de comiterea unei infracțiuni.

Decizia este luată după o investigație preliminară, dreptul italian nelăsând loc „principiului oportunității”, care să permită procurorului să renunțe la o acuzație după bunul său plac.

Investigațiile preliminare conduse de procuror și de poliție, deși nu mai sunt generatoare de dovezi, sunt, totuși, învăluite de discreție (art. 329).

Persoana cercetată nu poate consulta registrul și nici nu are dreptul să fie informată asupra începutului și asupra derulării cercetărilor preliminare inițiate împotriva sa.

Aceasta află conținutul materialului de urmărire penală doar după ce cercetările au fost finalizate.

Chiar și în cazurile în care procurorul sau poliția au făcut public faptul că cercetările penale sunt în curs, suspectul și avocatul său nu au dreptul de a fi prezenți la etapele cercetării (cum ar fi interogarea potențialilor martori) și nici de a

fi informați anterior cu privire la astfel de activități (ex. o percheziție). Acest principiu stabilește restricții precise și cu privire la activitatea Presei.

În dreptul Italiei există *principiul simplității maxime*

Acest principiu tinde să elimine toate actele și activitățile neesențiale, în vederea îndeplinirii exigențelor privitoare la viteza actului de înfăptuire a justiției, pentru garantarea faptului că, între fapta comisă și decizia pronunțată, rămîne cît mai puțin timp.

Astfel, procurorul trebuie să finalizeze cercetările preliminare într-un termen precis de 6 luni de la producerea sau notificarea faptei.

Perioada poate fi extinsă de către judecătorul pentru cercetări preliminare, iar, dacă există motive bine întemeiate (ex. pentru infracțiunile grave), această durată poate fi extinsă pînă la 2 ani.

Conform vechiului sistem, rezultatele anchetei preliminare erau strînse în dosarul întocmit de procuror, care era trimis judecătorului. Procesul era practic condus pe baza acestui dosar, iar elementele sale constituiau probele acuzării. Conform noului Cod, toate probele trebuie aduse în fața instanței, iar judecătorul trebuie să le estimeze și să le evalueze în baza inițiativelor părților și a confruntării acestora. Valorificate se fac numai acele dovezi care sînt dovedite în instanță ca veridice indiferent de faptul cum au fost selectate.

SPANIA

Conform codului spaniol părțile de investigare în procesul penal sînt: poliția, procuratura, instanțele judiciare, victimele.

Poliția spaniolă cuprinde două forțe naționale: Poliția Națională, care acționează în orașele mari, și Garda civilă, care acționează în orașele mai mici și în zonele rurale.

Ambele forțe răspund în general în fața Directorului Securității Statului Toți ofițerii de poliție fac parte din „poliția judiciară”. Art. 126 din Constituție prevede că, în timpul exercitării funcțiilor de investigare a infracțiunilor, de descoperire și apărare a infractorilor, poliția judiciară este subordonată judecătorilor, instanțelor judecătorești și procurorilor.

Structura, puterile și sarcinile poliției judiciare sunt stabilite pe larg în art. 282 din Codul de procedură penală.

În dreptul penal spaniol se face distincție între două tipuri de infracțiuni: infracțiuni publice și infracțiuni private.

Infracțiunile publice sunt judecate fără o plîngere oficială din partea victimei. Cu toate acestea, infracțiunile private pot fi judecate doar la cererea victimei.

Poliția judiciară trebuie să cerceteze toate infracțiunile publice comise în jurisdicția sa și să desfășoare aceste investigații în vederea stabilirii infracțiunilor și descoperirii infractorilor.

Conform art. 283 al codului de procedură penală vor constitui Poliția judiciară și vor fi subordonate Judecătorilor și Tribunalelor competente în materie penală și Procuraturii, fiind obligați să urmeze instrucțiunile primite de la aceste autorități referitoare la investigarea delictelor și urmărirea infractorilor:

1. Autoritățile administrative însărcinate cu siguranța publică și cu urmărirea tuturor infracțiunilor sau a unor speciale.
2. Funcționarii sau subordonații poliției de siguranță, oricare ar fi denumirea acesteia.
3. Primarii, locțiitorii primarilor și primarii de sectoare.
4. Conducătorii, ofițerii și persoanele care fac parte din Garda Civilă sau din oricare altă forță destinată urmării răufăcătorilor.
5. Agenții care răspund de paza pe timp de noapte, supraveghetorii și oricare alți agenți municipali ai poliției urbane sau rurale.
6. Gardieni montani, de câmpie și ai terenurilor cultivate, jurați sau confirmați de Administrație.
7. Funcționari ai Corpului special ai închisorilor.
8. Agenții judiciari și subalternii Tribunalului și Judecătoriilor.
9. Personalul subaltern din cadrul Direcției Centrale de Trafic, însărcinat cu cercetarea tehnică a accidentelor.

De asemenea, Poliția trebuie să adune toate probele legate de infracțiune și, dacă există pericolul dispariției acestora, să le pună la dispoziția autorităților judiciare.

Aceleași obligații există și pentru infracțiunile private, însă numai dacă victima solicită acest lucru (art. 282 CPP).

Membrii poliției judiciare sunt auxiliari ai instanțelor penale și parchetelor. Ei sunt obligați să urmeze instrucțiunile primite de la aceste autorități cu privire la investigațiile infracțiunilor și urmărirea infractorilor (art. 283 CPP). De îndată ce ofițerii poliției judiciare semnalează o infracțiune publică, sau victima solicită investigarea unei infracțiuni private, poliția trebuie să înștiințeze judecătorul de instrucție sau procurorul.

Dacă judecătorul de instrucție sau judecătorul municipal a început investigația judiciară preliminară toate investigațiile preventive ale poliției trebuie să înceteze și ofițerii de poliție trebuie imediat să predea cazul judecătorului, împreună cu toate obiectele confiscate legate de infracțiunea respectivă și să pună la dispoziția acestuia persoanele arestate.

Procurorul public (*Ministerio Fiscal*)

Sarcinile procurorilor sunt stipulate în Constituție. Astfel, conform art. 124 din legea fundamentală, procurorii trebuie să promoveze justiția în apărarea statului de drept, a drepturilor cetățenilor și a interesului public așa cum sunt garantate prin lege, trebuie să vegheze asupra independenței instanțelor și să apere interesul public în instanțe.

În exercitarea acestor funcții, procurorul poate acționa din oficiu sau la cererea părților implicate.

Procurorul public (*ministerio fiscal*) este partea activă a investigațiilor. El se supune principiilor legalității și imparțialității reglementate conform Constituției (art.124) și Statutului Organic al Procurorului Public.

Procurorul este imparțial, în sensul că apără interesul public în scopul stabilirii adevărului obiectiv.

În Spania, procedura penală respectă principiul legalității urmăririlor penale: procurorul este obligat să instrumenteze toate infracțiunile care îi sunt aduse la cunoștință.

Cu toate acestea, obligația lui privește doar infracțiunile publice, acestea constituind majoritatea infracțiunilor. Infracțiunile private, cum ar fi defăimarea, pot fi instrumentate doar de victimă (art. 105 CPP).

Cu privire la infracțiunile publice, procurorul este obligat să le instrumenteze doar dacă faptele care i-au fost denunțate constituie o infracțiune și dacă una sau mai multe persoane sunt suspectate de comiterea acelei infracțiuni.

Procurorul public (*Ministerio Fiscal*) nu deține monopolul asupra urmăririlor penale în Spania.

Victimele infracțiunilor, sub rezerva anumitor excepții, și orice alte persoane pot iniția proceduri penale. Victima sau oricare altă persoană are dreptul să trimită cazul în instanță. La audiere, toți procurorii au aceleași drepturi și înlesniri.

Acei care au fost vătămați sau prejudiciați au dreptul de a conduce urmăririle penale împreună cu procurorul. (art. 101 CPP)

Unele infracțiuni pot fi instrumentate doar dacă există plîngerea oficială a victimei. Procurorul nu intervine în aceste procese (art. 104 CPP care spune: "Delictelor care constau în anunțarea prin intermediul tipăririi a unor fapte false referitoare la viața privată, cu care se vătămă sau se lezează persoane particulare, și în injurii ușoare, vor putea fi urmărite doar de către cei lezați sau de reprezentanții lor legali).

Străinii pot exercita plîngerea oficială cu privire la infracțiunile comise împotriva lor sau a proprietății lor. (art. 270 CPP).

Infracțiunile publice pot fi instrumentate de către orice cetățean spaniol (art. 101 și art. 270 CPP care spune „Victima are dreptul să inițieze urmărirea penală și să urmărească în justiție acuzatul împreună cu procurorul public. Unele infracțiuni, așa-numitele infracțiuni private, pot fi instrumentate doar de către victimă.

Orice cetățean poate participa la proces ca parte activă, fie împreună cu procurorul, dacă acesta din urmă a decis să investigheze cazul, fie independent, dacă acesta a decis neinstrumentarea cazului, de exemplu nu consideră că ar fi probe suficiente.

Aceeași regulă se aplică în ceea ce privește infracțiunile „semi-publice” (violul), sau infracțiunile care pot fi instrumentate doar dacă există cererea oficială a victimei.

Chiar și persoanele care nu au fost vătămate sau prejudiciate pot exercita *actio popularis* (art. 125 din Constituție și art. 101 CPP).

Diferențele dintre urmărirea judiciară privată realizată de victimă și *actio popularis* sunt nesemnificative: ex. victimele infracțiunilor au dreptul la asistență juridică dacă sunt lipsite de mijloace materiale (art. 119 și 788 CPP).

Investigația preliminară începe fie în urma unui denunț, adică raportarea unei infracțiuni de către o persoană care a fost martora comiterii unei infracțiuni

publice celui mai apropiat judecător sau procuror public (art. 259 CPP), fie în urma formulării unei cereri, adică cererea oficială pe care orice cetățean spaniol o poate formula chiar dacă este sau nu victima unei infracțiuni. Investigația preliminară poate lua forma unei *investigații prescurtate/rezumat* sau investigații judiciare.

Investigația prescurtată/rezumată

Investigația prescurtată/rezumată este condusă de către un procuror public, cu ajutorul poliției judiciare.

Investigația judiciară preliminară

Investigația judiciară preliminară este condusă de către **judecătorul de instrucție**, în cazul unor infracțiuni grave (*delitos*).

Scopul acesteia este să pregătească procesul, adică să adune informații cu privire la infracțiune, pentru a permite formularea acușării, și să stabilească vina acuzatului (art.299 CPP).

Judecătorul de instrucție conduce investigația judiciară preliminară, sub supravegherea procurorului public (art. 306 CPP).

Conform acestui articol judecătorii de instrucție vor întocmi dosarul infracțiunilor publice sub controlul direct al Procurorului Tribunalului competent.

Controlul va fi exercitat, fie de către procurorul însuși sau prin intermediul subalternilor săi împreună cu judecătorul de instrucție, fie prin intermediul declarațiilor cu privire la dosar, suficient de concludente, pe care le va trimite judecătorului de instrucție periodic sau de când ori sunt cerute, procurorul putând, în acest caz, să comunice observațiile sale și să formuleze pretențiile prin cerințe formulate atent. De asemenea, va putea să delege atribuțiile sale procurorilor municipali.

De îndată ce se dispune începerea procedurii cauzelor la Tribunalul Juraților, se va informa Ministerul Public care se va prezenta și va interveni la toate lucrările desfășurate în această instanță.

Judecătorul alcătuiește dosarul de cercetare prin adunarea probelor prezentate de către procurorul public și de celelalte părți. De asemenea, poate include și propriile probe, pregătite din oficiu, în cazul în care acestea sunt relevante (art. 315 CPP).

Investigația judiciară preliminară reprezintă o pregătire a procesului și nu o substituie a acestuia.

În consecință, dosarul de cercetare în sine nu reprezintă probă adusă în fața judecătorului de proces.

În Spania, procedura penală aplică principiul cu caracter imediat potrivit căruia toate probele trebuie aduse la procesul public, în timpul audierii. Doar în cazuri excepționale, când este imposibil sau foarte dificil de reprodus cercetările investigației judiciare preliminare în timpul audierii, elementele dosarului pot fi tratate ca probe, sub incidența condițiilor prevăzute de CPP

De exemplu, dacă martorii care au depus mărturie în timpul investigației judiciare preliminare nu pot fi audiați în timpul procesului (ex. sunt decedați), atunci declarațiile lor pot fi folosite în timpul procesului.

În timpul investigației judiciare preliminare, acuzatul are acces la dosarul de cercetare și are dreptul de a solicita judecătorului de instrucție anumite cercetări.

Dacă judecătorul refuză să dispună această investigație, acuzatul poate face apel împotriva acestui refuz. (art. 311CPP).

Odată cu terminarea investigației judiciare preliminare, judecătorul de instrucție transmite dosarul instanței competente să audieze cazul (art. 622).

AUSTRIA

Unul dintre cele mai importante principii ale procedurii penale din Austria este principiul legalității, conform căruia urmărirea judiciară a tuturor infracțiunilor depistate este obligatorie.

Conform codului Austriei organe de investigare sînt poliția, procuratura, judecătoria, sau victimele.

În cazul încetării anchetei judiciare de către procurorul public, codul austriac de procedură penală prevede drepturi suplimentare de urmărire judiciară victimei care a fost păgubită în urma infracțiunii comise.

Diferite tipuri de infracțiuni pot fi urmărite penal de către procurorul public numai la cererea sau cu acordul victimei, de exemplu tipuri de calomnie verbală, de defăimare a funcționarilor civili sau preoților, dacă sunt legate de îndeplinirea îndatoririlor lor.

Numai infracțiunile minore, de exemplu, insulta, anumite tipuri de calomnie, dar și încălcări ale drepturilor de autor sau mărcilor înregistrate sunt supuse acuzării private .

Procurorii publici nu conduc niciodată anchetele personal, dar sunt autorizați să contacteze direct și să încredințeze anchetele autorităților poliției (care nu sunt legate organic de agențiile procuraturii), altor autorități ale statului, precum și autorităților locale.

Ancheta legală (*înainte de proces*) a infracțiunilor supuse procuraturii poate fi inițiată numai la cererea Procurorului Public.

Legislațiile zilelor noastre introduc, sau se pregătesc să introducă, alternative la urmărirea judiciară, în sensul unor răspunsuri mult mai potrivite la încălcările legii, căutînd metode alternative de a trata infracțiunile nu numai în cazul delincvenței juvenile.

Scopul este acela de a evita urmărirea judiciară prin rezolvarea conflictului în afara curții de judecată.

În prezent, „*diversiunea*”, constînd într-o compensație în cazurile infracțiunilor minore comise de adulți, este o etapă experimentală în Austria și a fost pregătit deja un proiect de lege în acest sens.

În ceea ce privește ancheta dinaintea procesului (*preliminară*) și ancheta poliției, Ministerul Justiției pregătește acum un proiect de lege ale cărui reguli vor fi:

- anchetarea și acuzarea trebuie să se desfășoare întotdeauna sub supravegherea și controlul Procurorului Public;
- poliția, luînd în considerare rolul său preventiv și investigativ, este îndreptățită să inițieze ancheta fără înștiințarea în prealabil și acordul Procurorului Public;

- poliția trebuie să-i raporteze Procurorului Public, cât de repede este posibil, anumite tipuri de cazuri penale;

- poliția are obligația de a investiga în urma directivelor procurorului sau de a opri ancheta în urma deciziei acestuia;

- orice intervenție asupra drepturilor fundamentale ale omului necesită cererea procurorului și apoi decizia instanței;

- investigarea privată va fi suspendată.

FRANȚA

Orice cauză penală are cel puțin o parte (procurorul public) însă, de obicei, există două părți (procurorul public și persoana investigată).

Uneori există și o a treia parte, victima, care intervine în procedură ca parte civilă și chiar o a patra parte și anume partea responsabilă civilmente.

Conform art. 14 CPP al Franței, poliția judiciară are atribuția de a înregistra încălcările legii penale, de a aduna dovezile acestor încălcări și de a-i găsi pe făptași pînă la deschiderea unei anchete preliminare .

În momentul în care este începută ancheta preliminară, poliția judiciară acționează la instrucțiunile judecătorului investigator .

Potrivit acestui text, responsabilitatea pentru investigarea infracțiunii revine celor două autorități principale: poliția judiciară și judecătorul investigator sau de instrucție.

Judecătorul investigator este numit prin decret prezidențial.

MAREA BRITANIE

Marea majoritate a urmăririlor penale sunt începute de Serviciul de Procuratură al Coroanei.

Totuși, urmărirea penală poate fi începută și de persoane private, poliție sau alte agenții de urmărire judiciară.

Următoarele tipuri de poliție operează în Anglia și Țara Galilor:

- Serviciul Poliției;

- Ministerul Apărării;

- Poliția Britanică pentru Transport;

- Ministerul de Interne.

Deasemenea un număr de agenții au puterea de a porni urmăriri penale:

- Biroul pentru Infracțiuni Grave de Fraudă;

- Oficiul de Vamă și Accize;

- Unele departamente guvernamentale (de exemplu Departamentul pentru Industrie și Comerț);

- Biroul Executiv pentru Siguranță și Sănătate;

- Autoritățile locale;

- Societatea Națională de Prevenire a Tratatului Dureros aplicat Copiilor (*NSPCC*);

- Societatea Regală de Prevenire a Tratatului Dureros aplicat Animalelor (*RSPCA*).

În Marea-Britanie unde nu este procuratură dreptul de a porni urmărirea penală o are „serviciul de învinuire de stat” care este condus de Atorney General.

Atorney are în subordine „Şeful departamentului de învinuiri publice „ care are dreptul să pornească urmărirea penală pe orice infracţiune gravă sau deosebit de gravă sau la indicaţia Ministrului afacerilor interne sau a Atorney-lui General. Legea nu stabileşte o clasificare a infracţiunilor dar drept criteriu de clasificare serveşte cât de importantă este fapta pentru societate la moment.

Atorney-ul General poate porni urmărire penală numai pe fapte legate de infracţiuni contra monarhului, securitatea statului, corupţie, divulgarea secretului de stat ş.a..

În ţările cu sistema de drept anglo-saxonă serviciul Atorney nu are dreptul exclusiv de a porni urmărirea penală. Dacă „există destule dovezi” pentru a atrage persoana la răspundere penală colaboratorul serviciului Atorney-lui, poliţia sau alt organ de cercetare poate face o cerere de eliberare a ordonanţei de arest sau percheziţionare. Cererea deşi se consideră un document oficial nu este considerat un document care adevereşte începerea urmăririi penale. Judecătorul examinează dacă există dovezi argumentate în cerere şi poate elibera mandat de arest sau poate refuza. Dacă mandatul a fost eliberat atunci acest document se consideră documentul de punere sub învinuire şi pornirea urmăririi penale. Acest document poate fi unicul în cadrul întregii urmăririi penale.

Dar există ţări unde urmărirea penală poate fi efectuată de un organ independent separat de procuratură. De exemplu în Franţa, Spania, Portugalia, Estonia) poate porni urmărirea penală dar efectuarea ei se face numai de către organele specializate de ex (poliţia judiciară, birouri de cercetări penale). Procuratura în schimb are dreptul de control sau de conducere a urmăririi penale.

SUEDIA

Autorităţile pentru anchetele penale

Procurorul supraveghează investigaţia în toate cazurile grave şi în toate cazurile în care trebuie luate măsuri de constrângere.

Cînd procurorul conduce ancheta, un poliţist este numit pentru a desfăşura întreaga muncă practică care trebuie efectuată pe durata anchetei – cum ar fi interogarea acuzatului, a persoanei vătămate şi a martorilor.

De asemenea, poliţia implementează deciziile procurorului privind problemele de constrângere şi îl ajută pe procuror să găsească şi să examineze dovezile tehnice.

Procurorul se va asigura că investigaţia este condusă în mod eficient şi obiectiv, precum şi că faptele şi circumstanţele favorabile suspectului sunt luate în considerare şi protejate.

În cazuri mai puţin grave, poliţia conduce investigaţiile preliminare pînă la încheierea lor.

De exemplu, în cazuri de evaziune fiscală, datorii sau infracţiuni legate de mediul înconjurător, este întocmit un raport direct către procuror, care apoi preia investigaţia într-un stadiu incipient.

Procurorul acționează în strânsă cooperare cu poliția, planifică efectuarea urmăririi penale a unei infracțiuni, direcționează modul în care trebuie organizată investigația, solicitând să fie informat în legătură cu progresul acesteia, dând instrucțiuni pentru continuarea ei.

Procurorul se va asigura că investigația preliminară este condusă în mod eficient și rapid, cu grijă și în așa fel încât să nu fie ignorate circumstanțele favorabile pentru suspect.

Procurorul are și puterea de a decide asupra măsurilor de constrângere, cum ar fi: arestarea, arestul preventiv, percheziționarea locuinței, confiscarea, interzicerea călătoriei.

Dacă există un motiv pentru privarea de libertate a suspectului în afara perioadei arestului preventiv, procurorul trebuie să ceară curții să ordoneze ca persoana arestată să fie pusă sub detenție.

Dacă o investigație preliminară a fost încheiată, procurorul trebuie să decidă asupra problemei acuzării.

Procurorul trebuie să determine dacă o infracțiune a fost comisă și dacă există suficiente dovezi împotriva suspectului, apoi trebuie, în principiu, să instituie urmărirea judiciară, deoarece în Suedia aceasta este obligatorie dacă nu se prevede altfel.

OLANDA

Autoritățile responsabile de anchetele penale

Poliția este responsabilă de ancheta penală efectivă, strânge dovezi, audiază martorii și victimele și arestează suspectii.

Polițiștilor li se cere să înregistreze datele cazului sub forma unui raport oficial.

Totuși, Serviciul Procuraturii are responsabilitatea finală asupra investigației. Poliția trebuie să dea socoteală pentru acțiunile sale unui procuror, care se asigură că poliția respectă regulile și procedurile impuse de lege.

Conform Codului de procedură penală art. 7 și 9

Procurorul de la Curtea Supremă de Justiție este însărcinat cu începerea urmăririi în justiție a acelor fapte pe care Curtea Supremă de Justiție le soluționează în primă instanță.

Procurorul de la parchetul național este însărcinat cu urmărirea în justiție a faptelor penale în legătură cu care acest lucru este stabilit printr-o măsură generală administrativă.

Prim-procurorul de la procuratura de resort este însărcinat cu urmărirea în justiție a faptelor penale judecate de către instanța judecătorească de resort.

Acest lucru are o importanță deosebită în cazul unei infracțiuni grave, de care procurorul se ocupă în mod direct.

Serviciul procuraturii este responsabil și cu supravegherea investigațiilor desfășurate de alte autorități, cum ar fi serviciile sociale municipale, Serviciul pentru Investigare Fiscală (*FIOD*) și Serviciul pentru Investigare Economică (*ECD*).

Dacă este necesar, procurorul poate autoriza poliția să aplice anumite măsuri de constrângere, precum confiscarea sau arestare atunci când suspectul nu a fost prins în timpul, sau imediat după comiterea infracțiunii.

Anumite măsuri pot fi luate numai cu permisiunea curții, cum ar fi percheziționarea locuinței sau înregistrarea conversațiilor telefonice.

Atunci când poliția arestează o persoană, o poate reține timp de șase ore pentru interogare.

Un ofițer cu grad superior, care este numit procuror adjunct, poate ordona o reținere în plus, de maximum 72 de ore, dacă este necesară pentru interogatoriu.

Procurorul poate ordona, din același motiv, o altă detenție de 72 de ore, dar procurorul trebuie să-i ceară unui judecător să autorizeze detenția suspectului.

Detenția suplimentară poate fi ordonată numai de judecători, la început pentru 10 zile urmată, apoi, după caz, de trei perioade de 30 de zile.

Procurorii au autoritatea de a decide dacă să instituie sau nu urmărirea judiciară.

Mai mult, dacă există suficiente dovezi pentru a demonstra vinovăția, procurorii pot suspenda o urmărire judiciară, dacă urmărirea judiciară întrunește un așa numit „criteriul al inutilității”.

Ei îi pot stabili condiții suspectului – cum ar fi plata unei sume de bani – pentru a preveni acuzarea prin intervenția unui judecător.

Când un suspect a fost arestat pentru o infracțiune minoră/delict și este la secția de poliție, procurorul poate decide, deseori imediat, ce sumă trebuie plătită. Banii ajung la trezorerie.

2) Pornirea urmăririi penale. Exercițarea urmăririi penale

Pornirea și efectuarea urmăririi penale este o funcție de bază pentru toate procuraturile. Deși este o funcție de bază nicăieri în lume procuratura nu este un organ monopolist față de această activitate. În diferite țări funcțiile și domeniile de activitate a procurorului în activitatea de urmărire penală este diferită. Oriunde în lume unde există procuratură sau organe analogice procurorii pornesc urmărirea penală. Dar aceasta nu este o normă pe lângă procurori mai pot porni urmărirea penală (organele de anchetă, poliția, organe de securitate a statului, ba chiar și persoane private sau instanța de judecată.) În sistemul de drept continental persoana privată nu are dreptul să pornească urmărire penală pentru el acest lucru îl face organul de drept statal.

GERMANIA

În **Germania** numai procurorul are dreptul de a porni urmărirea penală acesta prevede art. 152 al Codului procesual penal al Germaniei.

Acest articol prevede adlliterum că:

Procuratura are competența de a pune în mișcare acțiunea penală.

Cu excepția cazurilor în care legea prevede contrariul, procuratura este obligată să urmărească orice infracțiune care poate fi urmărită, cu condiția existenței unor suficiente indicii de fapt.

De obicei procuratura are puterea discreționară în cazurile când se pune problema să se pornească sau nu urmărirea penală. Dar nu trebuie de uitat că pornirea urmăririi penale este nu numai un drept dar o obligație. Conform art. 152 din CPP al Germaniei procuratura trebuie să ia măsuri pentru survenirea pedepsei penale privind toate faptele infracționale supuse urmăririi penale dacă pentru asta sînt destule dovezi.

Procedura investigativă

În cadrul procedurii investigative, procuratura încearcă – eventual cu ajutorul poliției și al altor organe – să clarifice starea de fapt prin administrarea de probe.

La sfîrșitul procedurii investigative procuratura trebuie să hotărască dacă, în cazul sesizării instanței de judecată, probele administrate în cauză sunt suficiente pentru a atrage condamnarea învinuitului.

În celelalte cazuri, dacă din alte motive se are în vedere încetarea urmăririi, procuratura procedează la încetarea procedurii.

Din principiu nu doar procuratura poate iniția o procedură investigativă, ci și orice alt organ de urmărire penală, în special poliția.

Pentru aceasta, celelalte organe de urmărire penală au „dreptul primei intervenții”, care îi îndreptățește dar îi și obligă să cerceteze, de la sine, starea de fapt și să întreprindă toate activitățile de cercetare care nu suferă amîinare.

Procurorul administrează el însuși probele, desfășurînd activități investigative, sau însărcinează cu efectuarea acestora unul din celelalte organe de urmărire penală, în special poliția.

Arestarea preventivă poate fi dispusă doar de către un judecător și presupune, de regulă, ca învinuitul să fie în mod evident suspectat de fapta pusă în sarcina sa, să existe pericol de fugă sau zădărnire a cercetărilor, sau învinuitul să se sustragă de la urmărirea penală.

Dacă suspiciunea se referă la anumite infracțiuni (ex. delictе sexuale), dispunerea arestării preventive este permisă sub anumite prevederi foarte stricte și dacă există pericolul de repetare a săvîrșirii faptei.

Poliția este obligată ca după reținerea învinuitului, să îl prezinte în fața judecătorului, pentru ca învinuitul să poată face declarații cu privire la învinuirea ce i se aduce.

Procuratura poate înceta o cauză în anumite condiții și conform dispozițiilor privind principiul oportunității. Pentru aceasta, în anumite cazuri, este necesară încuviințarea instanței. Și după sesizarea sa prin rechizitoriu instanța poate, în anumite condiții, să înceteze cauza penală. Încetarea cauzei este posibilă doar la solicitarea sau cu încuviințarea procuraturii.

În cadrul dezbaterilor din fața instanței procuratura este prezentă, cu excepția anumitor cazuri, cum ar fi anumite proceduri simplificate privind minorii (conform art. 76 din *Legea pentru minori*).

Procurorul nu este „potrivnicul” învinuitului sau al apărătorului acestuia, el fiind obligat doar la aflarea adevărului.

Astfel, el nu va solicita niciodată instanței să pronunțe o condamnare dacă el personal nu este convins de vina inculpatului.

În anumite cazuri, procuratura este competentă și cu urmărirea unor abateri (ex. încălcări ale legii privind abuzul de consiliere) sau cu urmărirea abaterilor care sunt în concurs cu fapte de natură penală (cum ar fi conducerea sub influența băuturilor alcoolice și părăsirea nepermisă a locului producerii accidentului).

Procurorul verifică dacă sentințele instanțelor penale sunt legale și temeinice și introduce, după caz, în favoarea sau în defavoarea acuzatului, apelul sau recursul.

De asemenea ancheta poate fi înfăptuită de către poliție sub conducerea procuraturii, iar anchetatorii judecătorești (judecătorul de sector de urmărire) participă la proces doar episodic referitor la soluționarea chestiunilor cu privire la legalizarea probelor și luarea celor mai importante hotărâri.

Procuratura în Germania este într-un sistem ierarhic în cadrul judecătoriilor de toate nivelurile. În cadrul Judecătoriei Federale Supreme cauzele penale urmărirea penală este exercitată de procurorul general federal și de către procurorii ierarhic inferiori acestuia sub jurisdicția ministrului justiției. O structură analogică o are procuratura Landului, sub jurisdicția ministrului justiției landului. După intentarea procesului penal de către procuror în majoritatea cazurilor ancheta este efectuată de către poliție, iar funcția procurorului este în soluționarea chestiunilor cu privire la soarta de mai departe a cauzei, adică trimiterea la reurmărire încetarea procesului penal sau transmiterea cauzei în judecată. În cauzele complicate și importante procurorul exercită desinestător ancheta, iar poliția este obligată să îndeplinească toate indicațiile procurorului referitor la efectuarea acțiunilor procesuale și altor acțiuni.

Ancheta prealabilă efectuată de către poliție sau procuror nu are o formă procesuală detaliat reglementată.

Această anchetă este greu de diferențiat de activitatea operativă de căutare. Ancheta poliției este înfăptuită într-o mare parte extraprocésual. În legătură cu aceasta teoria procesual-penală germană se evidențiază probarea strictă și liberă. Prima este în legătură cu activitatea judecătorească și are o reglementare procesuală. A doua este folosită în general de poliție și nu are legătură cu forma procesuală. Activitatea poliției are un caracter de pregătire pentru probarea în instanța judecătorească. Aceasta este legată de căutarea purtătorilor de informații, care după legalizare pot fi invocate ca probe în procesul penal. Protocoalele poliției nu pot fi prezentate în judecată ca probe, o cale de legalizare a acestora este interogarea polițistului în judecată în calitate de martor.

În caz de necesitate de legalizare a documentelor în cadrul urmăririi penale poliția se adresează judecătorului de sector. Judecătorul de sector la demersul procurorului (sau apărării) efectuează alte acțiuni de urmărire. Cu toate acestea judecătorul nu preia cauza în exercitare și deci nu poartă răspundere pentru rezultatele urmăririi penale și deci rămâne independent de la funcția de învinuire. Asemenea acțiuni procesuale se întreprind în formă contradicțională prin participarea în ședința judecătorească a reprezentanților părților.

Protocoloalele întocmite în rezultatul acțiunilor de cercetare au forță de probare și pot fi folosite în cadrul cercetărilor judecătorești. De exemplu dacă în cadrul cercetărilor judecătorești dacă învinuitul refuză să-și recunoască vina se pronunță protocolul de audiere a acestuia întocmit în cadrul anchetei în care acesta face declarații.

Alte chestiuni legate de justiție în cadrul urmăririi penale la fel sunt înfăptuite de către judecătorul de sector. Pentru aplicarea măsurilor preventive procurorul sau persoana cu funcții de răspundere din cadrul poliției înaintează demers judecătorului de sector, acesta eliberează (sau refuză) ordonanță de punere sub arest

În caz de necesitate pentru legalizarea datelor procedurii prealabile a fazei de urmărire poliția se adresează în judecătoria de sector. Judecătorul care supraveghează urmărirea (atribuțiile căruia sunt exercitate de către judecătorul de serviciu) la demersul procuraturii sau a apărării înfăptuiește și el aparte acțiuni procesuale din faza urmăririi. Trebuie de luat în considerație că acest judecător nu-și poate lua cauza spre exercitare și deci nu duce răspundere de rezultatul urmăririi penale așa deci el rămâne independent față de funcția acuzării. Aceste acțiuni se efectuează în formă contradictorie cu participarea părților în proces. Procesele verbale întocmite în faza urmăririi efectuate de către judecător au putere de probă și pot fi folosite în procesul de judecată. De exemplu: în judecată în timpul cercetării judecătorești când inculpatul refuză de la recunoașterea binevolă a vinei se dă citire procesului verbal întocmit în timpul urmăririi efectuate de către judecător în care el își recunoaște vina.

Procedura simplificată

O caracteristică a procesului penal al Germaniei o constituie procedura simplificată care se extinde asupra 70 % din totalul de cazuri.

Procedura simplificată este denumită „Ordin de aplicare a sancțiunii ”. Este înfăptuită de către judecătorul de sector pentru infracțiuni neînsemnate mărimea sancțiunii ce nu depășește 3 luni privațiune de libertate.

Procurorul cu rezultatele anchetei sau poliția se adresează judecătorului de sector cu proiectul de ordin. Judecătorul în formă scrisă și în lipsa învinuitului adoptă una din următoarele decizii: respinge sesizarea în legătură cu neconfirmarea bănuielei rezonabile, numește ziua cercetărilor judecătorești sau adoptă imediat Ordinul de sancționare. Ordinul de sancționare intră în vigoare dacă învinuitul în decurs a 7 zile după luarea cunoștinței și nu înaintează obiecții. În caz contrar se numește ziua cercetărilor judecătorești.

FRANȚA

În Franța principala autoritate de urmărire penală este **procurorul public**.

Numai procurorul are posibilitatea de a porni așa numita acțiune penală (action publique). Acțiune penală este înaintată din numele statului de obicei bazate pe cereri, demersuri, flagrante, acțiuni ale poliției.

Conform art. 31 CPP, procurorul public exercită „acțiunea publică” și solicită aplicarea legii. Procurorul public face parte dintr-un organism numit **Minister public** sau **Parchet** cărui caracteristică principală este subordonarea ierarhică.

Conform art. 36 CPP, ministrul justiției poate „sesiza formal încălcările legii penale, de care a luat cunoștință, procurorului general al curții de apel, dându-i instrucțiuni să înceapă procedurile sau să dispună încetarea lor.”

Astfel, procurorul poate iniția proceduri în interesul public, dar poate primi și instrucțiuni de la procurorul general, acesta din urmă acționând din proprie inițiativă sau la dispoziția Ministrului Justiției.

În unele cazuri excepționale, autoritățile administrative pot, conform sferei lor de competență, să inițieze proceduri penale (contravenționale) (ex. Autoritățile responsabile de administrarea apelor și pădurilor, vama, poșta și telecomunicațiile).

Aceste agenții pot acționa singure sau împreună cu procurorul public, în conformitate cu regulile procedurale.

În principiu, procurorul public poate investiga orice infracțiune care îi este supusă atenției.

Plângerea victimei nu are alt efect în afara faptului că îl informează despre existența unei infracțiuni, fără a-l obliga la declanșarea urmăririi penale.

Totuși, în unele cazuri, investigațiile pot începe numai ca urmare a plîngerii depuse de victimă (spre exemplu: calomnie și defăimare, braconaj, abandon de familie).

În aceste cazuri, retragerea plîngerii atrage încheierea urmăririi penale

Ancheta începe cu o plîngere sau cu o sesizare și, foarte rar, cu autosesizarea poliției judiciare.

În Franța există două tipuri de investigație:

- a) ancheta preliminară ;
- b) ancheta în caz de flagrant .

Investigația judiciară preliminară se consideră a fi deschisă atunci când cazul ajunge la judecătorul de instrucție.

Acesta interoghează suspectul, audiază martorii și partea civilă, efectuează percheziții și confiscări, desemnează experți și merge la locul faptei.

În vederea strîngerii probelor, judecătorul de instrucție poate delega unele sarcini poliției judiciare.

Poliția judiciară

Numită adesea „poliție” în limbajul cotidian, poliția judiciară este alcătuită din două corpuri distincte: poliția națională, care funcționează în cadrul Ministerului de Interne și jandarmeria națională, atașată Ministerului Apărării.

De oricare mare instituție ar depinde, membrii poliției judiciare au aceleași puteri și se supun acelorași reguli. Puterile poliției judiciare sunt stabilite pe scurt în art. 14 CPP

Există o distincție importantă între ofițerii poliției judiciare și agenții poliției judiciare.

Ofițerii poliției judiciare sunt numiți personal de procurorul general al curții de apel în a cărei jurisdicție își exercită puterile și au un rol mult mai important.

Ei primesc plîngeri, întreprind investigații, fac audieri și realizează percheziții și sechestrări de bunuri. Cea mai importantă prerogativă este puterea de a reține o persoană în arestul poliției pînă la 24 ore.

Agenții poliției judiciare au puteri mai limitate. Ei nu au autoritatea de a reține pe cineva și pot doar să asiste ofițerii de poliție judiciară. Totuși, agenții poliției judiciare pot întocmi procese verbale referitoare la toate tipurile de încălcări ale legii (*crime, delictes, contravenții*) și înregistrează depozițiile persoanelor (art. 20 CPP).

Tehnicile de obținere a probelor oferite de știința modernă au condus la unele distincții. De exemplu, ofițerii poliției judiciare și agenții poliției judiciare pot lua probe de aer expirat de la cei care conduc autovehicule sub influența alcoolului și pot dispune efectuarea de alte analize biologice și chimice sau examene medicale.

Totuși, agenții sau ofițerii poliției judiciare nu pot organiza interceptarea telefoanelor suspectilor.

Conform legii adoptate în anul 1991, ofițerii poliției judiciare au voie să achiziționeze, posed, transporte și livreze droguri pentru a surprinde traficanții de droguri în flagrant .

Aceste practici pot fi însă utilizate numai cu autorizarea procurorului sau a judecătorului de instrucție.

Ofițerii poliției judiciare și, sub autoritatea lor, agenții poliției judiciare au voie să efectueze verificări și controale ale identității în calitatea lor de ofițeri judicari, din momentul în care s-a comis o infracțiune.

Ei pot verifica identitatea și în calitatea lor de ofițeri de poliție administrativă, în scopul prevenirii comiterii unei infracțiuni.

Ofițerii poliției judiciare și agenții poliției judiciare sunt supuși controlului procurorului Republicii, conform art. 12 CPP și se află sub supravegherea generală a procurorului general.

Judecătorul de instrucție

Urmare anchetei întreprinse de ofițerii poliției judiciare și de agenții poliției judiciare, judecătorul de instrucție inițiază procedura investigativă dacă îi este înaintat, formal, cazul de către procurorul public sau de către victimă.

Investigația judecătorului de instrucție se numește investigație judiciară preliminară. Înaintarea dosarului către judecătorul de instrucție este obligatorie în cazul infracțiunilor (*crimes*), dar opțională în cazul contravențiilor (*délits*).

Judecătorul de instrucție are la dispoziție două tipuri de putere. Astfel, pe de o parte, deține **puterea de investigație**, pe care o exercită el însuși sau o delegă poliției judiciare printr-o instrucțiune formală, numită comisie rogatorie.

Puterile în această privință sunt considerabile, deoarece „în limitele prevăzute de lege, judecătorul de instrucție poate face orice anchetă pe care o consideră necesară pentru a descoperi adevărul.” (art. 81.1 CPP).

Pe de altă parte, el exercită și **puteri judiciare**: poate dispune privarea de libertate a suspectului, efectuarea de percheziții și, la sfârșitul investigației, decide cursul viitor al procedurii.

Puterile judecătorului de instrucție nu sunt însă nelimitate. Fiecare decizie judiciară a sa este supusă aprobării instanței de acuzare, care este o cameră a curții de apel, alcătuită din trei judecători.

ROMÂNIA

Potrivit art. 201 din Codul de procedură penală al României, urmărirea penală se efectuează de către procurori și organele de cercetare penală. În sistemul organelor de urmărire penală, procurorul conduce întreaga activitate, fiind atât organ de urmărire, cât și organ de supraveghere a activității organelor de cercetare penală. Uneori acesta are și competență specială de efectuare a urmăririi penale (art.209 alin.3). Procurorul poate efectua orice act de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează.

În cazul în care competența efectuării urmăririi penale aparține exclusiv procurorului, rechizitoriul este verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, iar când rechizitoriul este făcut de acesta, verificarea se face de procurorul ierarhic superior.

Ministerul Public

Atribuțiile procurorului sunt stabilite prin dispozițiile art.131 din Constituția României și art. 63 și art. 67 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară, consacrate Ministerului Public.

Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete. În cadrul parchetului din care face parte, fiecare procuror exercită atribuțiile Ministerului Public în limitele competenței conferite de lege.

Acționând în sfera activității judiciare, Ministerul Public nu este parte în proces, ci o componentă a autorității judecătorești, deoarece nu exercită drepturi subiective, ci atribuții. Ministerul Public este titularul exercițiului acțiunii penale, având ca suport al prerogativelor sale reprezentarea intereselor generale ale societății și apărarea drepturilor tuturor persoanelor implicate în proces, inclusiv ale învinutului sau inculpatului.

Din examinarea reglementărilor mai sus amintite rezultă că procurorul are ca principale atribuții: efectuarea urmăririi penale în cazurile și condițiile prevăzute de lege, conduce reaua și supravegherea activității de cercetare penală a poliției judiciare în condițiile legii, conducerea și controlul activității altor organe de cercetare penală, sesizarea instanțelor de judecată pentru judecarea cauzelor penale ș.a.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este structura centrală a Ministerului Public. Potrivit art.1 din O.U.G. nr.43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează Direcția Națională Anticorupție, care își exercită atribuțiile prin procurori specializați în combaterea corupției, iar potrivit art.1 din Legea nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează D.I.I.C.O.T., ca structură specializată în combaterea infrațiunilor de criminalitate organizată și terorism.

Conform art.201 Cod de procedură penală al României, organele de cercetare penală sunt de două feluri:

1) organe de cercetare ale poliției judiciare, lucrători specializați din Ministerul Administrației și Internelor, desemnați nominal de ministrul administrației și internelor, cu avizul conform al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; aceștia își desfășoară activitatea sub autoritatea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și lucrători specializați din Ministerul Administrației și Internelor, desemnați potrivit unor legi speciale (conform art. 27 din Legea nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, ministrul administrației și internelor, cu avizul favorabil al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, desemnează ofițerii și agenții de poliție judiciară care își vor desfășura activitatea în cadrul D.I.I.C.O.T.; de asemenea, conform art. 10 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, ofițerii și agenții de poliție judiciară care își desfășoară activitatea în cadrul D.N.A. sunt numiți prin ordin al procurorului - șef al D.N.A., ca urmare a detașării acestora din cadrul Ministerului Administrației și Internelor);

2) organe de cercetare penală speciale, adică ofițerii anume desemnați de către comandanții unităților militare, corp aparte și similare, precum și comandanții acestor unități, ofițerii anume desemnați de către șefii comendurilor de garnizoană, precum și șefii comendurilor de garnizoană, ofițerii anume desemnați de către comandanții centrelor militare, precum și comandanții centrelor militare, ofițerii poliției de frontieră, anume desemnați pentru infracțiunile de frontieră și căpitanii porturilor.

Organele de urmărire penală trebuie să aibă rol activ, fiind obligate să strângă probele necesare pentru aflarea adevărului și pentru lămurirea cauzei sub toate aspectele, în vederea justei soluționări a cauzei, având obligația de a aduna probe atât în favoarea, cât și în defavoarea învinutului sau inculpatului.

Competența procurorului în efectuarea urmăririi penale

Printre atribuțiile Ministerului Public se află și efectuarea urmăririi penale, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege (art. 63 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară).

Urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu, de către procuror, în cauzele care privesc:

- o serie de infracțiuni considerate cu grad ridicat de pericol social; spre exemplu, infracțiunile contra siguranței statului (art. 155-173 C. pen.), infracțiunea de omor (art. 174 C. pen.), luarea de mită (art. 254 C. pen.), arestarea nelegală și cercetarea abuzivă (art. 266 C. pen.), infracțiunile săvârșite cu intenție, care au avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, infracțiunea de spălare a banilor, infracțiunile privind traficul și consumul ilicit de droguri etc;

- infracțiuni săvârșite de către persoane având anumite calități (infracțiunile săvârșite de judecători, procurorii și controlorii financiari ai camerelor de conturi județene precum și de controlorii financiari de la Curtea de Conturi, infracțiunile săvârșite de judecătorii tribunalelor militare și ai tribunalelor militare teritoriale, precum și de procurorii militari de la parchetele militare de pe lângă aceste instanțe, infracțiunile săvârșite de senatori și deputați, de membrii guvernului, de

judecătorii Curții Constituționale, membrii, judecătorii, procurorii și controlorii financiari ai Curții de Conturi, de președintele Consiliului Legislativ, de Avocatul Poporului, de mareșali, amirali, generali și chestori de poliție, de șefii cultelor religioase, de judecătorii și magistrații -asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel și Curtea Militară de Apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe etc.);

- alte cauze penale, prevăzute în legi speciale (potrivit art. 27 alin. (2) din Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de procuror în cazul infracțiunilor săvârșite de polițiștii care au calitatea de organe de cercetare ale poliției judiciare);

Procurorul este obligat să efectueze el însuși toate actele de urmărire penală, nefiind suficientă limitarea acestuia la îndeplinirea anumitor activități sau la completarea actelor desfășurate de organul de cercetare penală. În toate cazurile enumerate, competența să efectueze urmărirea penală și să exercite supravegherea asupra activității de cercetare penală revine procurorului de la parchetul corespunzător instanței, care, potrivit legii, judecă în prima instanță cauza.

Legea nr.202/2010 nu a operat modificări în ceea ce privește Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combaterea a finanțării actelor de terorism, pentru a permite organelor de cercetare penală să primească sesizări de la Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor atunci când existența unor indicii temeinice de spălare a banilor. De asemenea, nu a fost modificată nici Ordonanța de urgență nr.99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului pentru ca în situația existenței unor indicii temeinice de spălare a banilor secretul bancar și secretul profesional să nu fie opozabil organelor de cercetare penală.

De asemenea, organele de cercetare penală dobândesc competența de efectuare a actelor de cercetare penală cu privire la infracțiunile privind protecția muncii, care anterior era în competența de urmărire obligatorie a procurorului.

Totodată, procurorul poate dispune aplicarea amenzii judiciare de la 500 lei (RON) la 5.000 lei (RON); poate propune ministrului administrației și internelor eliberarea din funcția de lucrător de poliție judiciară (art. III pct. 7 din Legea nr. 281/2003), astfel încât rezultă că organul de cercetare penală are o relativă independență de acțiune în raport cu dispozițiile procurorului.

În cadrul desfășurării procesului penal, atribuțiile procurorului sunt realizate prin următoarele acțiuni: prin autorizare, confirmare, încuviințare și infirmare a actelor și măsurilor procesuale.

Autorizarea este prealabila efectuării actului de urmărire penală (spre exemplu, organul de cercetare penală poate dispune începerea urmăririi penale pentru o infracțiune săvârșită în afara teritoriului țării, de către un cetățean străin sau de o persoană fără cetățenie, care nu domiciliază pe teritoriul țării, prin care s-a adus o vătămare gravă integrității corporale sau sănătății unui cetățean român, numai cu autorizarea prealabilă a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție);

Confirmarea actului de urmărire penală este o ratificare a acestuia, posterioară actului, fără această confirmare cerută expres de lege, neputându-se produce efecte juridice (spre exemplu, confirmarea rezoluției sau a procesului - verbal prin care organul de cercetare penală a dispus începerea urmăririi penale);

Încuviințarea se referă la acte a căror efectuare este atribuția organului de cercetare penală, dar valabilitatea actului este supusă aprobării procurorului ea poate fi atât prealabilă, cât și posterioară efectuării actului (spre exemplu, încuviințarea exhumării în vederea constatării cauzelor morții);

Infirmarea: când procurorul constată că un act sau o măsură procesuală a organului de urmărire penală nu este dată cu respectarea dispozițiilor legale, o infirmă prin ordonanță potrivit art.220 Cod de procedură penală.

4. Aspecte de drept comparat privind sistemele organelor de urmărire penală pe plan național și internațional. Reglementări comune și diferențiate

În contextul modelelor expuse ale sistemelor organelor de urmărire penală europene, sistemul organelor de urmărire penală din Republica Moldova are mai multe similitudini cu cele existente în România și Federația Rusă.

Evaluarea reglementărilor comune și diferențiate ale sistemelor organelor de urmărire penală pornește de la rolul și locul atribuit procuraturii în sistemul de drept.

Astfel, dacă în Republica Moldova procuratura este o instituție autonomă în cadrul autorității judecătorești, care, în limitele atribuțiilor și competenței, apără interesele generale ale societății, ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor, conduce și exercită urmărirea penală, reprezintă învinuirea în instanțele de judecată, în condițiile legii, în România, Ministerul Public acționează în sfera activității judiciare și nu este parte în proces, ci o componentă a autorității judecătorești, deoarece nu exercită drepturi subiective, ci atribuții. Ministerul Public este titularul exercițiului acțiunii penale, având ca suport al prerogativelor sale reprezentarea intereselor generale ale societății și apărarea drepturilor tuturor persoanelor implicate în proces, inclusiv ale învinutului sau inculpatului, având ca atribuții principale: efectuarea urmăririi penale în cazurile și condițiile prevăzute de lege, conducerea și supravegherea activității de cercetare penală a poliției judiciare în condițiile legii, conducerea și controlul activității altor organe de cercetare penală, sesizarea instanțelor de judecată pentru judecarea cauzelor penale.

Cît privește procuratura Federației Ruse, Legea federală „Cu privire la Procuratura din Federația Rusă” din 1995, afirmă că procuratura reprezintă un sistem unic centralizat, de subordonare ierarhică de exercițiu, care în numele Federației Ruse supraveghează punerea în aplicare a legilor existente pe teritoriul său, funcția de supraveghere fiind una din cele mai importante atribuții. Cu toate acestea, procurorul dispune și de competențe generale precum reprezentarea acuzării de stat, participarea procurorilor la proces, punerea în aplicare a urmăririi penale; investigarea infracțiunilor (de obicei, cu un grad sporit de pericol, chiar dacă prin lege procuratura poate accepta pentru investigare orice infracțiune),

coordonează activități de combatere a criminalității în rândul Ministerului de Interne, Serviciul Federal de Securitate, poliției fiscale, vamale și alte agenții de aplicare a legii, participarea la activitățile legislative ale statului

Potrivit *Recomandării Rec (2000) 19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, adoptată la 6 octombrie 2000, privind rolul procurorului în sistemul de justiție penală*, în toate sistemele de drept din statele-membre procurorul joacă un rol-cheie în sistemul de justiție penală și în cazul în care, procuratura ca autoritate, cooperează cu alte organe de aplicare a legii, inclusiv cu poliția, aceasta sporește eficiența sistemului național de justiție.

În toate sistemele justiției penale, ministerul public (procuratura) decide dacă este cazul începerii sau continuării urmăririi penale, exercită urmărirea penală în fața tribunalelor; poate ataca toate sau numai o parte din hotărârile judecătorești.

În anumite sisteme de justiție penală, în egală măsură ministerul public (procuratura) pune în aplicare politica penală națională, adaptând-o, dacă e cazul, realităților regionale sau locale, conduce, îndrumă sau supraveghează ancheta, veghează ca victimele să primească asistență în mod efectiv, decide măsurile alternative la urmărirea penală, supraveghează punerea în executare a hotărârilor judecătorești etc.

Referitor la sistemul organelor de urmărire penală din cadrul Ministerului Afacerilor Interne al Federației Ruse, acestea includ Serviciul poliției criminale, Serviciul Federal privind infracțiunile economice și fiscale și Comitetul de urmărire penală, însă nu dispune de un organ specializat pentru investigarea infracțiunilor de corupție, așa cum există în Republica Moldova sau România.

În conformitate cu prevederile art.267 din Codul de procedură penală, pînă la 12.08.2005, Serviciul de Informații și Securitate se considera parte a sistemului organelor de urmărire penală, la fel cum și în Federația Rusă, Serviciul Federal de Securitate, însă competența acestuia a fost abrogată, avînd în vedere incompatibilitatea acestora cu principiile democartice.

În acest context, am putea afirma că sistemul organelor de urmărire penală din Republica Moldova a evoluat pozitiv în direcția democratizării, în special prin optimizarea organelor de urmărire penală și structura acestora, iar schimbările operate au fost determinate de necesitatea de reformare a organelor de urmărire penală în contextul evoluției statului de drept și ratificării Convențiilor Europene, reformă care este în continuă realizare, inclusiv și prin îndeplinirea în termenii stabiliți a acțiunilor planificate în conformitate cu Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016.

5. Propuneri și recomandări

În contextul analizei normelor dreptului național și internațional privind sistemele organelor de urmărire penală, rolul și competențele acestora, relevăm faptul că sistemele organelor de urmărire penală din Republica Moldova, în mare parte, corespund exigențelor și standardelor formulate în *Recomandarea nr.(95)12 a Comitetului Miniștrilor către Statele membre privind administrarea justiției penale*, adoptată de Comitetul Miniștrilor la 11 sept. 1995, la a 54-a reuniune a delegaților miniștrilor.

Structura sistemelor organelor de urmărire penală din Republica Moldova se regăsește, în diferite forme instituționale și în alte state Europene, precum Spania, Romania, Lituania, Polonia, fapt consemnat și de către experții internaționali în cadrul reformei instituțiilor în care activează subdiviziunile cu competențe de urmărire penală (Procuratura, Ministerul Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal), astfel încât, în condițiile antemenționate, nu se consideră necesară atât optimizarea numărului organelor de urmărire penală, cât optimizarea structurii și atribuțiilor lor, unificarea practicii și elaborarea proiectelor de modificare a unor acte legislative, pentru sporirea eficacității lor.

În același timp, ținând cont de studiul efectuat:

- se recomandă luarea de măsuri instituționale în vederea delimitării activității desfășurate de organele de urmărire penală de alte genuri de activitate, cum ar fi cea de poliție, organelor de constatare și celor care exercită activitatea operativă de investigații, altor activități specifice altor subdiviziuni;
- se consideră oportună prezentarea de propuneri legislative de către instituțiile în cadrul cărora activează organe de urmărire penală care urmează să stabilească pentru ofițerii de urmărire penală gradele speciale „de justiție” (după modelul altor state), diferite de cele care le dețin alți angajați din cadrul acestor instituții;
- se propune crearea unor mecanisme de interacțiune și interoperabilitate între organele de urmărire penală, atât la nivel legislativ, cât și tehnic;
- ar trebui introduse sisteme mai fiabile și mai eficiente care să permită colectarea, păstrarea, utilizarea și difuzarea informației din domeniul justiției penale, care să asigure protecția necesară a datelor personale;
- să fie bine determinate obiectivele referitoare la administrarea și repartizarea dosarelor ce le revin fiecărui sistem de urmărire penală, precum și a finanțelor, a infrastructurilor și a resurselor umane;
- ar trebui să fie bine stabilită procedura de asistență în cadrul activității de urmărire penală din partea unor experți în domenii precum psihologie, medicină, limbi străine, psihiatrie, contabilitate, economie, finanțe sau criminalistică, în număr suficient pentru a face față tehnicității crescânde a criminalității și administrării probelor în corespundere cu *Recomandarea nr. (87) 18 a Comitetului Miniștrilor către statele member privind simplificarea justiției penale*, adoptată de Comitetul Miniștrilor în 17 sept. 1987, la a 410-a reuniune a delegaților miniștrilor;
- deciderea interinstituțională a procedurilor de conlucrare și cooperare între organele de urmărire penală în cadrul investigațiilor de urmărire penală;
- stabilirea clara a competențelor organelor de poliție de care pot dispune în cadrul investigațiilor de urmărire penală și de subordonare față de organele de urmărire penală

Pocuratura Generală a Republicii Moldova